

İnsan Hakları Eylem Planı

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ilk Kalkınma Planı olan, On Birinci Kalkınma Planınının 745. maddesinde, "Plan döneminde aktif vatandaşlık bilincinin geliştirilmesi, karar alma süreçlerine STK'ların etkin katılımının sağlanması, sivil toplum-kamu-özel sektör iş birliğinin artırılması ... hedeflenmektedir." denmekte; planın 762. maddesinde, "Alternatif çözüm yolları yaygınlaştırılacaktır." ifadesi yer almaktadır. İnsan Hakları Eylem Planı, Hedef 9.1 de ise, "Kamu Görevlilerinin İnsan Hakları Farkındalığının Artırılması" öngörülmektedir.

Nitelikli insan, güçlü toplum ve şiddetle etkin mücadele vurgusuyla, onlarca görev maddesi içeren üst politika belgeleri bağlamında yürürlüğe konan ve Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı, İçişleri Bakanlığı desteği ile yürütülen "İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi" açılış/tanıtım programı, Adalet Bakanlığı çağrısı ile ilgili bakanlıklar, üniversiteler ve proje paydaşı kurum temsilcilerinin katılımıyla 18 Kasım 2021 tarihinde Ankara'da;

- Proje bölge toplantısı, çok sektörlü katılımı Manisa Celal Bayar Üniversitesi ev sahipliğinde 23 Mayıs 2022 tarihinde Manisa'da;
- Proje sertifika program katılımcılarının yemin ve mezuniyet töreni 21 Haziran 2023 tarihinde Aydın Valiliği himayelerinde, Aydın ilinde;
- Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın Genel Müdür düzeyinde temsil edildiği, tüm Bakanlıkların ve çok sayıda resmi/özel sektörün davetli bulunduğu, "Proje, Pilot Saha Çalışmalarının Değerlendirilmesi ve Cumhurbaşkanlığı On İkinci Kalkınma Planı için Öneriler Geliştirilmesi Çalıştayı" 20-21 Temmuz 2023 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Pilot uygulamaları 2022-2023 döneminde tamamlanan "İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi" nin 2024 yılı yeni dönem faaliyetlerine Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı, İçişleri Bakanlığı desteği ve Üniversitemiz koordinesinde devam edilmekte; bu bağlamda uygulamaya konan, "Yeminli Sosyal Arabuluculuk", "Gençlikle Sosyal Arabuluculuk (Kampüs -Arabuluculuğu)", "Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü" ve "İnsan Hakları Danışmanlığı" sertifika programları süreci Üniversitemiz Sürekli Eğitim Araştırma-Uygulama Merkezi Müdürlüğü tarafından başlatılmış bulunmaktadır. Sertifika programlarıyla ilgili yönerge ve bilgi dosyaları yazımız ekinde sunulmuştur. Proje ve sertifika faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyenler sem.anadolu.edu.tr hegemvakfi.org.tr ve danis.org.tr sitelerinden yararlanabilirler.

Sertifika programları hakkında ayrıntılı bilgi devam eden sayfalarda mevcuttur.

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI,
Kalkınma Planları ve İnsan Hakları Eylem Planları gereği
ADALET BAKANLIĞI- HEGEM Vakfı ortaklığı ve İçişleri Bakanlığı desteği ile

**“İNSAN HAKLARI, ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELE VE
SOSYAL ARABULUCULUK BİLİNCİNİ GÜÇLENDİRİCİ
SAHA AKTÖRLERİ YETİŞTİRİLMESİ PROJESİ”**
(2021 - 2030 +)

*ADALET Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı,
Anadolu Üniversitesi Koordinesi ve
27 Devlet Üniversitesi iş birliği ile*

Kamu alıŐanları için

“YEMİNLİ SOSYAL ARABULUCULUK”
“YEMİNLİ ŞİDDET ÖNLEME FORMATÖRLÜĞÜ”
“YEMİNLİ İNSAN HAKLARI DANIŞMANLIĞI”

PROJE GELİŞTİRME/YÖNETİM/YÜRÜTME
ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM Vakfı)

PROTOKOL İMZALI BAKANLIK VE ÜNİVERSİTELER

ADALET BAKANLIĞI
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
ALANYA A. KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
İĞDIR ÜNİVERSİTESİ

PROJE YÜRÜTME KURULLARI YAPISI

PROJE YÖNETİM KURULU

PROJE YÜRÜTME KURULU

- Yetkili Proje Yürütücüsü 1
- Yetkili Proje Yürütücüsü 2
- Yetkili Proje Yürütücüsü 3

PROJE DANIŞMA KURULU

01. İçişleri Bakanlığı Temsilcisi
02. Millî Eğitim Bakanlığı Temsilcisi
03. Gençlik ve Spor Bakanlığı Temsilcisi
04. Sağlık Bakanlığı Temsilcisi
05. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Temsilcisi
06. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Temsilcisi
07. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Temsilcisi
08. Akademisyen
09. Akademisyen
10. Akademisyen
11. Akademisyen

PROJE KOORDİNASYON KURULU

PROJE GENEL KOORDİNATÖRLERİ

- Genel koordinatör 1
- Genel koordinatör 2
- Genel koordinatör 3
- Genel koordinatör 4
- Genel koordinatör 5
- Genel koordinatör 6
- Genel koordinatör 7

PROJE BÖLGE KOORDİNATÖRLERİ

- Bölge koordinatörü 1
- Bölge koordinatörü 2
- Bölge koordinatörü 3
- Bölge koordinatörü 4
- Bölge koordinatörü 5
- Bölge koordinatörü 6
- Bölge koordinatörü 7

ULUSLARARASI KOORDİNATÖRLER

- Uluslararası koordinatör 1
- Uluslararası koordinatör 2
- Uluslararası koordinatör 3

PROJE BİLİM/EĞİTİM KURULLARI

1. Sosyal Arabuluculuk SP Bilim/Eğitim Kurulu
2. Şiddet Önleme Formatörlüğü SP Bilim/Eğitim Kurulu
3. İnsani Haklar Danışmanlığı SP Bilim/Eğitim Kurulu

PROJE İL KOMİSYONLARI

- İl Sosyal Arabuluculuk Komisyonu
- İl Şiddetle Sivil Mücadele Komisyonu
- İl Çocuk ve Mağdur Hakları Komisyonu

1. GİRİŞ

Adalet sistemine giren yıllık dosya sayısının azaltılması, kamu kurumlarında yüzbinlerce idari soruşturma açılmasının önlenmesi ve her tür sosyal yaşam alanlarında ortaya çıkan anlaşmazlıkların çatışmaya/şiddete dönüşmeden sulh edilmesi, ancak ve ancak en insani sorun çözme yolu olan "sosyal arabuluculuk modeli" ile mümkündür.

İnsan haklarının ihlalden söz edildiğinde, en ciddi risk faktörü olarak "şiddet" olgusuyla karşılaşırız. Barınma, beslenme, güvenlik, sağlık, eğitim, kişisel ve sosyal gelişim ... gibi temel haklara erişimin önündeki her ihmal, her istismar ve her engel, bireyin ya da bireylerin zarar gördüğü birer şiddet durumudur.

"Şiddet; kişinin/kişilerin diğer bir kişiye, bir gruba ya da bir topluluğa karşı sözel, fiziksel, cinsel, psikolojik, sosyal, ekonomik, siyasi olarak zarar vermesi veya zarar verme tehdidinde bulunması; daha farklı olarak ise, kişinin/kişilerin kendine, diğer canlılara, doğaya bilinçli olarak zarar verici eylemler ortaya koyması durumudur."

Türkiye 21. yüzyılda çok büyük ölçüde iç göç, dış göç hareketlerinin de etkisiyle şehir yoğunluklu bir yaşam şekline geçmiş durumdadır. Böyle bir tablo aile düzeninin, insan ilişkilerinin, sosyal kurum ve grup kültürünün, ahlaki normların yeniden tanımlanmasını ve bu bağlamda sosyal risklerin yeniden belirlenmesini zorunlu kılar. Toplumda sıradışı olaylar yaşanmaya başladığında, sıradışı çözüm modellerinin hayata geçirilmesi zorunludur.

İnsan hakları, demokrasi kültürü, şiddetle mücadele, sosyal arabuluculuk birbiri içinde kavramlardır; biri olmadan diğerleri çok eksik kalır ve hangi kurum tarafından olursa olsun, eksikli bir anlayışla üretilecek sosyal politikalar "... mış gibi" yapıp etmelere dönüşür, geniş kitlelerin lehine toplumsal yarar sağlamaz. Bu felsefe ile geliştirilen, "İnsan Hakları ve Şiddetle Sivil Mücadele Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi 2021-30 Projesi" kamu yararı öncelikli olarak hayata geçirilmek üzere planlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı On Birinci **Kalkınma Planı 762. ve 763. Maddeleri** tanımları ile, "**Türkiye'de alternatif çözüm yollarının yaygınlaştırılması**" zorunluluğunu ortaya konmuş; 745. Maddede ise, "... Plan döneminde aktif vatandaşlık bilincinin geliştirilmesi, karar alma süreçlerine STK'ların etkin katılımının sağlanması, sivil toplum-kamu-özel sektör iş birliğinin artırılması ve sosyal diyalog ortamının geliştirilmesi, STK'ların kurumsal, beşerî ve finansal kapasitelerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir." vurgusu yapılmıştır.

"İnsan Hakları ve Şiddetle Sivil Mücadele Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi 2021-30 Projesi" esas alınarak HEGEM Vakfı yönetimince 25 ilde 25 devlet üniversitesiyle 10+ yıl süreli iş birliği protokolleri imzalandı. Seçilen pilot illerde kamu çalışanlarına yönelik olmak üzere üç çeşit sertifika programı başlatıldı:

- 1. YEMİNLİ SOSYAL ARABULUCULUK**
- 2. YEMİNLİ ŞİDDET ÖNLEME FORMATÖRLÜĞÜ**
- 3. YEMİNLİ İNSAN HAKLARI DANIŞMANLIĞI**

Proje Kalkınma Planları ve İnsan Hakları Eylem Planı hedefleriyle örtüştüğü için Adalet Bakanlığı başta olmak üzere kurum ve kuruluşların hizmet amaçlarıyla örtüştü; 18.11.2021 tarihinde Ankara'da, TOBB Birliği toplantı salonunda 7 Bakanlıktan ilgili Genel Müdürlüklerin, çok sayıda Üniversite rektörlüğünün davet edildiği proje tanıtım toplantısı yapıldı. Proje pilot uygulama sürecinde Manisa Celal Bayar Üniversitesi ve HEGEM Vakfı ev sahipliğinde 29.04.2022 tarihinde Manisa ilinde **proje bölge toplantısı** gerçekleştirildi. Sosyal Arabuluculuk Sertifika Programları ilk yemin töreni 25.11.2022 günü paydaş kurumların ve kursiyerlerin katılımıyla Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü Prof. Dr. Nejdet Serin konferans salonunda gerçekleştirildi. Pilot çalışmalar süreci ise, Aydın Valiliği himayesinde ve Aydın İlinde olmak üzere 21 Haziran 2023 günü gerçekleştirilen; tüm Bakanlık strateji başkanlıklarının, tüm valilik ve tüm üniversite rektörlüklerinin davetli olduğu **"YEMİNLİ SOSYAL ARABULUCULUK MEZUNİYET TÖRENİ"** ile tamamlanmış oldu.

Pilot çalışmalar sürecinde **3.446 "Yeminli Sosyal Arabulucu"** ve **1.215 "Yeminli Şiddet Önleme Formatörü"** olmak üzere toplam **4.661 sosyal aktör mezun edildi**; belgeleri Aydın Adnan Menderes Üniversitesi üzerinden E-Devlet sistemine yüklendi. Proje yeni dönem faaliyetleri öncesi Ankara'da, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 17 Bakanlık, Hakimler Savcılar Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, 12 Üniversite Rektörlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı ve çok sayıda diğer resmi/özel kurum ve kuruluş yöneticisinin katıldığı **"İnsani Haklar Bağlamında, Yeminli Sosyal Arabuluculuk ve Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü Sertifika Programları Pilot Saha Çalışmalarının Değerlendirilmesi ve Cumhurbaşkanlığı 12. Kalkınma Planı için Öneriler Çalıştay"** yapıldı; sonuç raporu Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı makamına sunuldu.

2. PROGRAMIN AMACI VE GEREKÇESİ

"PROJENİN GENEL AMACI, en büyük risk olan şiddeti daha ortaya çıkmadan aile, okul ve diğer sosyal ortamlarda önlemek için etkin tedbirler almak; ülkemizde her tür şiddet bağlamında yaşanabilecek psiko-sosyal travmalar riskine karşı, acilen koruyucu-iyileştirici-onarıcı hizmet modellerini hayata geçirerek, ülke düzeyinde 'şiddetle ve suçla sivil mücadele ağı' oluşturmak;
"PROJENİN ÖZEL AMACI ise, her mahalleye, her okula, her iş yerine yeterli sayıda "yeminli sosyal arabulucu" ve "yeminli şiddet önleme formatörü" olan, saha aktörleri kazandırmaktır.

Amacımızın önemi bağlamında baktığımızda, 2022'de Cumhuriyet Başsavcılıklarında soruşturma evresinde işlem gören açık dosya sayısı 12 milyon 320 bin, bu dosyalardaki şüpheli sayısı 15 milyon 665 bin 933 ve yine bu dosyalardaki suç sayısı 20 milyon 565 bin 569'dur (Adalet İstatistik, 2022: 68). Yani, ülkemizde sadece 2022 yılında Cumhuriyet Başsavcılıklarındaki açık dosyalara baktığımızda, hane başına 1'den fazla fail ya da mağdur sıfatıyla yer alan kişi düştüğünü görüyoruz. Diğer yandan 2023 yılı 1 Ocak tarihi esas olmak üzere, Türk Adalet Sisteminde icra/iflas dahil toplam açık dosya sayısı ise 57 milyona ulaşmış durumdadır. Türkiye şiddet/suç bağlamında, tüm İslam Ülkeleri arasında 1. ve OECD ülkeleri (36 ülke) arasında ABD'den sonra 2. sırada yer almaktadır.

"HEGEM: Gençlik ve Şiddet Raporu (2018) verilerine göre, saha araştırmaları anketine katılan 120 bin lise öğrencisinden %47'sinin anne-babası, anlaşmazlıklarını olumlu yollarla çözme yolunu seçiyor; %53'ü ise negatif yolları, yani şiddete başvurmayı yeğliyor.

Ceza İnfaz Kurumlarından ankete katılan 12 bin hükümlü gencin beyanına göre ise, "anne-babasının ortaya çıkan anlaşmazlıklarını olumlu yollarla çözenlerin oranı" sadece %27'dir. Bunun anlamı ise şudur; **hükümlü gençlerden %73'ünün anne-babaları anlaşmazlıklarını negatif yollarla (şiddete başvurarak) çözme yolunu seçmektedirler.** Bu oran ailedeki çatışma ortamı ile çocukların suça sürüklenmeleri arasındaki bağlantıyı açıkça ortaya koymaktadır.

Aynı anket araştırmasına göre, liseli gençlerden sadece üçte biri kardeşleriyle ya da arkadaşlarıyla ortaya çıkan anlaşmazlıklarını olumlu yollarla çözme yolunu seçiyor; **üçte iki oranında gençlerin anlaşmazlıklarını çözmek için şiddet yoluna başvurmayı seçmeleri düşündürücüdür.** Anket sorularına verilen cevaplara göre, genç hükümlüler geçmişte kardeşleriyle yaşadıkları sorunları **%83 oranında şiddete başvurarak çözme yolunu seçmişlerdir.**

Bu araştırma verilerine göre yeni yetişen nesillerin, anne-baba ilişki/iletişim tarzlarına kıyasla, anlaşmazlıklarını çözmede daha olumsuz ve yıkıcı bir tutum sergiledikleri söylenebilir.

120 bin liseli ve 12 bin hükümlü gence ulaşılan HEGEM Raporuna göre ayrıca;

Liseye devam eden gençlerin **%58'i,**

Ceza İnfaz Sistemindeki gençlerin **%82'si kendinden nefret ettiğini** belirtirken;

Liseye devam eden gençlerin **%80'i ve**

Ceza İnfaz Sistemindeki gençlerin **%88'i diğer insanlardan nefret ettiğini** beyan etmiştir.

Geçmişte cinsel taciz vb. en az bir travmatik olayla karşılaşma durumu:

Liseye devam eden gençlerde **%21,** Ceza İnfaz Sistemindeki gençlerde **%58'**dir.

Ailesinde son 15 yıl içinde en az bir kere suç mağduru kişi olma oranı;

Liseye devam eden gençlerde **%21** ve Ceza İnfaz Sistemindeki gençlerde **%84'**tür.

İntihar eğilimi taşıma durumu;

Liseli gençlerde **%37** ve Ceza İnfaz Sistemindeki gençlerde **%64** olarak tespit edilmiştir.

Ülkemizde insan haklarının ve demokrasi kültürünün daha fazla güçlenmesi ve şiddetle etkin mücadele için, başta kamu çalışanları olmak üzere toplumun tüm kurum/kuruluşları daha fazla bilgi edinmek ve daha fazla sorumluluk üstlenmek zorundadır.

Şiddetin maliyeti, "şiddeti ortaya çıkmadan önlemenin" maliyetinden çok daha yüksektir. ŞİDDET, anlamadan/öngörmeden önlenemez; öngörmek bilimsel metodolojiyi gerektirir.

3. "SOSYAL ARABULUCULUK"

Sosyal arabuluculuk bir meslek değildir; ancak, bir sanattır.

Arabuluculuk, öncelikle kültürel bir olgudur ve de insanlık tarihi kadar eski bir uygulamadır. Ancak, modern anlamda arabuluculuk, 1950'li yıllarda ABD eyaletlerinde, 1980'li yıllarda Kanada'da ve 2000'li yıllarda Avrupa Birliği ülkelerinde Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolu, ya da bir hizmet modeli olarak sosyal hayatta sistematik ve programlı olarak yer almaya başladı.

Bu sosyal sorumluluk projesiyle ülkemizde Batı normlarına göre arabuluculuk uygulamalarına geçiş yönünde faaliyetler planlanmıştır. Hedeflenen, hayatın doğal akışı içerisinde ve gündelik yaşam sosyolojisi ekseninde üniversitelerde, örgün ya da yaygın eğitim kuruluşlarında, işyerlerinde, sosyal grup ve topluluklarda olmak üzere, kişi-kişi, kişi-grup ve grup-grup arasında ortaya çıkacak anlaşmazlıkların, o yerlerin özgün yapısı ya da ilgili kurum/kuruluşun mevzuatı bağlamında sosyal arabuluculardan yararlanarak çözüm modelleri geliştirmektir. Bu bağlamda ortaya konacak modelin, kurumların kendi iç mevzuatına ve ihtiyaçlarına göre şekil alması esas olacak; giderek Batı ülkeleri standartlarında her tür müzakereci, uzlaştırıcı, arabulucu kişileri içine alan "genel bir arabuluculuk havuzu" oluşturulacaktır.

Uyuşmazlıkların dava konusu olmadan dostane yollarla hallini, Batı dünyası "Alternatif Uyuşmazlık Çözümü" olarak adlandırmakta, özellikle son 30 yıldır Kanada ve Avrupa Birliği Ülkeleri bu bağlamdaki uygulamaları tüm kurumlarında yaygınlaştırmaya çalışmaktadır. Avrupa Birliği ilgili komisyon ve komitelerinde alınan kararlarda, kişiler arası uyuşmazlıkların üçüncü bir kişinin dostane müdahalesiyle çözülmesini öngören çabaların kişiler için "en elverişli sonuçları doğuracağı" vurgusu yapılmaktadır. Özellikle tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebildikleri "özel haklar alanındaki uyuşmazlıkların" müzakere edilerek veya bir arabulucu hakemliğinde ele alınarak çözümü en faydalı yoldur.

Dostane uyuşmazlık çözüm yolları, kamusal bir merci (bir mahkeme) olmaksızın, anlaşmazlık yaşayan kişilerin gönüllü olarak hakemliğini/arabuluculuğunu kabul ettikleri tarafsız/yetkili kişi ya da kişilerce uzlaştırılmasından ibarettir.

Avrupa Birliği komisyonları belgelerinde yer alan anlatımlara göre; "Üçüncü kişinin sıfatı ne olursa olsun (arabulucu veya uzlaştırıcı), dostane bir temel ekseninde uyuşmazlığın çözüm sürecine katılarak, sadece taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümü için ortak bir zeminin bulunmasında taraflara yardım etmekle görevlidir ve yapılacak muhtemel bir anlaşmanın koşullarını belirlemekten öte bir yetkiye sahip değildir."

"Adaletin Etkinliği Hakkında Uzmanlar Komitesi" tarafından kabul edilen raporda "arabuluculuk" terimi, bir uyuşmazlığın dostane yollarla çözümü için çalışan üçüncü kişinin, her türlü (uzlaştırma da dahil olmak üzere) ve uyuşmazlığın her aşamasındaki (yargı sürecinin içinde veya dışında) faaliyetini kapsayacak şekilde kullanılmıştır. Böylece arabuluculuk, tarafları bağlayıcı bir karar verilmesiyle sonuçlanan resmî nitelikli dava yolu, tahkim ve her türlü dostane anlaşma biçiminden ayrılmaktadır. Bu "işlevsel" tanım sayesinde, üye ülkelerin iç hukuklarında bulunan terminolojik farklılıklar giderilmiştir."

"Arabulucuların (ücretli veya ücretsiz olarak) taraflar için toplumca tedarik edilmesi hâlinde, taraflar arabuluculuk için masraf yapmayacaklardır. Uyuşmazlığın niteliğine bağlı olarak, arabulucular genel bir uzmanlığa sahip olabilecekleri gibi, mevcut uyuşmazlık hakkında özel bir uzmanlığa sahip kişiler de olabilirler."

"Arabuluculuk sadece, bir uyuşmazlığın mahkeme önüne taşınmadan önce başvuru olan bir usul değildir. Arabuluculuk süreci sonunda bir uzlaşmaya, tarafsız bir üçüncü kişinin katılımı olsun veya olmasın, tarafların doğrudan katılımı ile müzakere vasıtasıyla da ulaşılabilir. Müzakere en temel uyuşmazlık çözüm yolu olup, tarafların uyuşmazlık çözüm süreci ve şekli üzerinde tam bir kontrole sahipliğini sağlar."

"Kıta Avrupası" hukuk sistemine dahil olan ülkelerin çoğunda uzlaşma, "önceden çıkmış olan bir uyuşmazlığı çözmek veya uyuşmazlık çıkmasını engellemek için taraflarca yapılan bir sözleşme (sulh sözleşmesi)" olarak tanımlanır (Fransız Medenî Kanunu m. 2044). Bu çözüm yöntemi, doğrudan tarafların katılımıyla gerçekleştirildiği için taraflarca masraf yapılmasını gerektirmez.

"Birleşik Devletler'de, yetişen genç kuşakların gelecekte daha barışçıl bir toplum oluşturması için, ilk okul ve orta okul aşamasında küçüklere de arabuluculuk hüneleri ve diğer alternatif uyuşmazlık çözümü usulleri eğitimi verilmektedir."

Fransa, Kent Sorunları Bakanı Bartolone'nin Sosyal Arabuluculuk Sempozyumu (Paris 2000) açılış konuşması:

"Günümüzde Fransa'daki sosyal arabulucuların sayısı bilinmeyecek kadar fazladır. Sosyal arabuluculuk günlük hayattaki somut problemlere cevaben doğmuştur. Bu problemler ülkeden ülkeye değişse de, çoğu Avrupa ülkesi için benzer anlaşmazlıklar sorun olarak yaşanmaktadır. Bazı sorunlar şehir hayatı ile ve özellikle de işsizlik, ekonomik sorunlarla boğuşan kesimler arasındaki gerilimlerin yüksek olduğu yoksul ve yoksun bölgelerle ilgilidir. Fransa ve Belçika'da yerel güvenlik sözleşmeleri ile "sosyal arabuluculuk" toplumsal gerilimlerin azaltılması ve şiddetin önlenmesi için alınan önemli çözüm önlemlerinden biridir. Gündelik yaşamı sorunları için sosyal arabuluculuk birçok alanda gerekmektedir; kamusal alanlarda, üniversitelerde, okullarda, sosyal hizmet sağlayan alanlarda, hastanelerde ...vb. Bu toplantıyla, Avrupa ülkelerinin sosyal arabuluculuk uygulamaları ve deneyimlerinin paylaşılması ve sosyal arabuluculuk uygulamalarının şiddet/suç önleme amaçlı kullanımına dair geniş bir anlayış geliştirilmesi hedeflenmektedir."

4. PROJENİN YASAL DAYANAKLARI

A) T.C. ANAYASASI; Madde 41. 58.

B) Şiddetle ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, genelge ve yönergeler

C) CUMHURBAŞKANLIĞI, ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI

On Birinci Kalkınma Planı muhtevastındaki bazı önemli ilke ve esaslar:

555.1. Hayat boyu öğrenme programlarının çeşitliliği ve niteliği arttırılacak,

762. ... alternatif uyumsuzluk çözüm yolları yaygınlaştırılacaktır.

779.1. STK'ların görünürlüğü, başarılı faaliyetleri kamuoyuyla paylaşılacaktır.

779.4. Üniversite öğrencilerinin gönüllülük ve STK faaliyetlerine katılımı ile STK'larda staj imkanlarının kolaylaştırılması teşvik edilecektir.

802. Yerel yönetim hizmet sunumunda kentlerin nitelikleri ve dinamikleri dikkate alınarak "kent esenliği ve güvenliği" güçlendirilecektir.

Bu projenin dayanağı olan diğer ilgili maddeler:

745. ... Plan döneminde aktif vatandaşlık bilincinin geliştirilmesi, karar alma süreçlerine STK'ların etkin katılımının sağlanması, sivil toplum-kamu-özel sektör iş birliğinin artırılması ve sosyal diyalog ortamının geliştirilmesi, STK'ların kurumsal, beşerî ve finansal kapasitelerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

736. "YENİ BİR İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI" hazırlanarak, etkin bir şekilde uygulanacaktır.

D) İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI

İnsan Hakları Eylem Planı bazı önemli ilke ve esaslar:

HEDEF 3.5 Alternatif uyumsuzluk çözüm yolları yaygınlaşacak, etkinliğinin artırılması sağlanacaktır.

Faaliyet 4. 2. d: İnsan haklarının gelişmesini amaç edinen ve bu doğrultuda çalışan birey ve sivil toplum kuruluşlarıyla periyodik görüşmeler yapılacak, bunların çalışmalarında her türlü kolaylık sağlanacaktır.

Faaliyet 9. 1. b: Mülki idare amirleri ile üst kademe kamu yöneticilerinin insan hakları duyarlılığını arttırmaya yönelik faaliyetler yapılacaktır.

Faaliyet 9. 1. g: Ceza İnfaz Kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüğü personeline Avrupa Konseyi ile Birleşmiş Milletler'in tavsiyelerine uygun şekilde "insan hakları" konusunda düzenli eğitim verilecektir.

Faaliyet 9. 4. e: Üniversitelerde insan hakları anabilim dalı ile insan hakları araştırma-uygulama merkezleri yaygınlaştırılacaktır.

Faaliyet 9. 4. g: Adalet Bakanlığı tarafından "İnsan Hakları" eksenli sertifika programları düzenlenecek, insan haklarına yönelik projelerde bu sertifika sahiplerinden yararlanılacaktır.

E) CUMHURBAŞKANLIĞI 2021/9 GENELGESİ

F) İNSANİ HAKLAR VE SOSYAL ARABULUCULUK AKADEMİSİ YÖNETMELİĞİ

G) SERTİFİKA PROGRAMLARI UYGULAMA YÖNERGESİ

5. PROJE AKADEMİK SERTİFİKA VE DANIŞMANLIK PROGRAMLARI

“YEMİNLİ SOSYAL ARABULUCULUK” TEMEL SERTİFİKA PROGRAMI

1	BATI ÜLKELERİNDE SOSYAL ARABULUCULUK
2	KURAMDAN UYGULAMAYA SOSYAL ARABULUCULUK
3	ARABULUCULUĞUN FELSEFİ VE KÜLTÜREL TEMELLERİ
4	ÇATIŞMA VE UYUŞMAZLIK ANALİZİ
5	MÜZAKERENİN SOSYAL PSİKOLOJİSİ
	<i>*Program kamu çalışanlarına ve Üniversite öğrencilerine yöneliktir.</i>

“YEMİNLİ ŞİDDET ÖNLEME FORMATÖRLÜĞÜ” TEMEL SERTİFİKA PROGRAMI

1	İNSAN HAKLARI OKULU OLARAK AİLE
2	SOSYOLOJİK AÇIDAN ŞİDDET VE SUÇ
3	ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELEDE DİNİ/AHLAKİ DEĞERLER
4	21. YÜZYILDA GENÇLİK VE ŞİDDET
5	SOSYAL RİSKLER VE ÖNLEYİCİ SOSYAL POLİTİKALAR

“İNSAN HAKLARI DANIŞMANLIĞI” SERTİFİKA PROGRAMI

1	İnsan Hakları ve Sosyal Kurumlar
2	Çocuk ve Aile Bağlamında İnsan Hakları

“AİLE TEMELLİ İLERİ ARABULUCULUK” SERTİFİKA PROGRAMI

1	
2	
3	
4	

“KENTSEL ARABULUCULUK” SERTİFİKA PROGRAMI

1	
2	
3	
4	

“DANIŞ AKADEMİ” HİZMET SİSTEMİ 2024 YILI BAŞINDA HAYATA GEÇİRİLECEKTİR.

Bu sistemde,

“DANIŞ HUKUK”,

“DANIŞ PSİKOLOJİ”,

“DANIŞ DİYET” VE

“DANIŞ EĞİTİM”

... ana temaları yer alacak;

HİZMETLER, ÖNEMLİ AKADEMİSYENLERLE ULUSAL/ULUSLARARASI ALANDA YÜRÜTÜLECEKTİR.

6. HEGEM VAKFI İLE İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALAYAN KURUM/KURULUŞLAR LİSTESİDİR

BAKANLIKLAR	PROTOKOL SÜRESİ	PROTOKOL TARİHİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	5 yıl +	Ekim 2019
ADALET BAKANLIĞI	5 yıl +	Ocak 2022
ÜNİVERSİTELER	PROTOKOL SÜRESİ	PROTOKOL TARİHİ
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	10 yıl +	Mart 2018
Iğdır Üniversitesi	10 yıl +	Eylül 2019
Giresun Üniversitesi	10 yıl +	Ocak 2021
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	10 yıl +	Ocak 2021
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	10 yıl +	Mart 2021
Karadeniz Teknik Üniversitesi	10 yıl +	Nisan 2021
Bursa Uludağ Üniversitesi	10 yıl +	Nisan 2021
Gaziantep Üniversitesi	10 yıl +	Nisan 2021
Sinop Üniversitesi	10 yıl +	Haziran 2021
Pamukkale Üniversitesi	10 yıl +	Temmuz 2021
Samsun Üniversitesi	10 yıl +	Ağustos 2021
Konya Selçuk Üniversitesi	10 yıl +	Ekim 2021
İnönü Üniversitesi	10 yıl +	Ekim 2021
Fırat Üniversitesi	10 yıl +	Ekim 2021
Kocaeli Üniversitesi	10 yıl +	Ekim 2021
Çukurova Üniversitesi	10 yıl +	Ekim 2021
Harran Üniversitesi	10 yıl +	Ekim 2021
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	10 yıl +	Ekim 2021
Tekirdağ Üniversitesi	10 yıl +	Ekim 2021
Mardin Artuklu Üniversitesi	10 yıl +	Ekim 2021
Alanya Alaadin Keykubat Üniversitesi	10 yıl +	Kasım 2021
Iğdır Üniversitesi	10 yıl +	Kasım 2021
Dicle Üniversitesi	10 yıl +	Kasım 2021
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	10 yıl +	Kasım 2021
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	10 yıl +	Kasım 2021
Mersin Üniversitesi	10 yıl +	Kasım 2021
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	10 yıl +	Şubat 2022
Bursa Teknik Üniversitesi	10 yıl +	Temmuz 2022
Anadolu Üniversitesi	3 yıl +	Temmuz 2023
KURULUŞLAR	PROTOKOL SÜRESİ	PROTOKOL TARİHİ
BADER-Bağımsız Arabulucu Avukatlar Derneği	10 yıl +	Kasım 2021
DOSTEL Arabuluculuk Merkezi	10 yıl +	Kasım 2021
KGK-Küresel Gazeteciler Konseyi	10 yıl +	Ocak 2022
Mali Müşavirler Vakfı	10 yıl +	Mart 2022
AÇÖV-Anadolu Üniversitesi OM Vakfı	10 yıl +	Mart 2022
SOSYODER-Sosyologlar Derneği	10 yıl +	Mayıs 2022
İstanbul 2 Nolu Barosu	10 yıl +	Haziran 2022
Mustafa Tamer Stratejik Araştırmalar Vakfı	10 yıl +	Eylül 2022
MOBBİNG İLE MÜCADELE DERNEĞİ	10 yıl +	Kasım 2022

HEGEM VAKFI İLE İŞ BİRLİĞİ SÖZLÜ MUTABAKATI SAĞLANAN KURUM/KURULUŞLAR

KURULUŞLAR	GÖRÜŞME TARİHİ
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	2021, 2022, 2023
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	Mayıs 2022 – 10 10 2023
İstanbul Barosu	Haziran 2022
Türkiye Barolar Birliği	Eylül 2022

ADALET BAKANLIĞI
(HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ)

İLE

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI
ARASINDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

AMAÇ VE KONU

MADDE 1- Bu protokolün amacı; Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü (protokol metninde "Bakanlık" olarak anılacak) ile, Şiddetle Mücadele Vakfı ("HEGEM Vakfı" olarak anılacak) arasında, bu kuruluşların başta "kampüs arabuluculuk çalışmaları" olmak üzere belirlenmiş görev tanımları ekseninde iş birliği geliştirmenin ve ulusal/uluslararası alanda ortak projeler yürütmenin dayanağı olacak belgeyi oluşturmaktır.

MADDE 2- Bu protokolün ana konusu; Bakanlık ve HEGEM Vakfı'nın ortaklaşa gerçekleştirecekleri sosyal projeler ve bağlı olarak düzenleyecekleri "İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Kampüs Arabuluculuk Eğitimi" sertifika programları yoluyla toplumda arabuluculuk konusundaki farkındalığın artırılması ile birlikte yaşama kültürünün güçlenmesine katkı vermektir.

DAYANAK

MADDE 3- Bu Protokol; Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı, İnsan Hakları Eylem Planı ve Şiddetle Mücadele Vakfı Resmi Senedi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

KAPSAM

MADDE 4- Bakanlık ile HEGEM Vakfı arasındaki işbirliği protokolünün kapsamı şöyledir:

- a) Bakanlık ile HEGEM Vakfı'nın, belirlenmiş resmi amaçları ve örtüşen faaliyet konuları bağlamında ortaklaşa bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal, eğitsel projeleri ortaya koymak; "önleyici rehberlik, koruyucu hukuk ve sağlıklı yaşlanma" konularında etkin hizmet modelleri geliştirmek, uygulamak.
- b) T.C. Anayasası, Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı, İnsan Hakları Eylem Planı ve daha sonra çıkartılacak ilgili mevzuatlarda belirtilecek amaç ve ilkeler doğrultusunda, çalışmalar yapmak.
- c) Toplum genelinde, "İnsan hakları ve şiddetle sivil mücadele bilincini güçlendirici saha aktörleri" yetiştirilmesine yönelik olarak, "Kampüs Arabuluculuk Eğitimi" verilmesine yönelik hizmet yapıları oluşturmak; bu bağlamda ulusal/uluslararası sertifika programları düzenlemek.

YÜKÜMLÜLÜK

MADDE 5- Protokole ilişkin tarafların yükümlülükleri aşağıdaki gibidir:

A- Bakanlığın Yükümlülükleri

- a) HEGEM Vakfı ve katılımcı üniversiteler işbirliğinde geliştirilen projelerin yürütülmesi ve tanıtımı (ilgili Bakanlık/kurum/kuruluşların bilgilendirilmesi) sürecine katkı vermek.
- b) Ülke düzeyinde demokratik vatandaşlık bilincinin ve birlikte yaşama kültürünün güçlenmesine katkı verecek mekânsal ve kurumsal ihtiyaçlara göre kampüs arabulucularının yetiştirilebilmesi için, (yüz yüze, uzaktan eğitim ya da karma bir sistemle) HEGEM Vakfı ve işbirliği içinde bulunduğu üniversitelerle ortaklaşa yürütülen projelerin ve ilgili sertifika programlarının gerçekleştirilmesine destek olmak.
- c) Ortak yürütülen projeler kapsamında "Kampüs Arabuluculuk Eğitimi" sertifika programını ya da "İnsan Hakları ve Şiddetle Sivil Mücadele Formatörlüğü Eğitimi" sertifika programlarını tamamlayanların akreditasyon ve veri tasnif/kayıt sistemlerinin oluşturulması için Vakıf ve katılımcı üniversiteler ya da diğer kuruluşlarla birlikte çalışmalar yapmak.
- ç) HEGEM Vakfı ve işbirliği protokolü bulunan üniversitelerce ortaklaşa yürütülecek projeler bağlamında gerçekleştirilecek toplumda uzlaşma kültürünün güçlenmesi, anlaşmazlıkların dostane yollarla çözülmesi, yeni uyumsuzluk ve çatışmaların daha ortaya çıkmadan çözümü ile ilgili olarak yürütülecek projelere ve bağlı

etkinliklere (ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum, konferans, panel, çalıştay vd.) mali yön dışında destek olmak.

d) Kampüs arabuluculuğunun gelişmesi, şiddet ve suçla mücadele bağlamında HEGEM Vakfı ve proje ortağı üniversitelerin bilim ekiplerince Adalet Bakanlığı bağlı kuruluşları ekseninde yapılacak bilimsel çalışmalara ve bu bağlamında ihtiyaç duyulacak istatistikî verilere erişime (imkânları ölçüsünde) destek verilmesi.

e) İş bu protokol kapsamında yürütülecek proje ve faaliyetler nedeniyle Bakanlığın mali veya sosyal herhangi bir yükümlülük altına girmeyeceği HEGEM Vakfı tarafından peşinen kabul ve taahhüt edilmiştir.

B- HEGEM Vakfı'nın Yükümlülükleri;

a) Bakanlık, HEGEM Vakfı ve katılımcı üniversitelerle ortaklaşa yürütülecek sertifika programları için altyapı, program ve bilim ekibi desteği sağlamak.

b) Protokolün amacı ve çalışma konuları kapsamında, Bakanlık tarafından yürütecek proje ve her tür faaliyete, 81 ilde olmak üzere Vakfın şubeleri, merkezleri, akademileri ve üye akademisyenleri ile alt yapı, planlama, yürütme, eğitim, bilimsel analiz ve raporlama yönünden destek olmak.

c) Tarafların ortak çalışma konuları kapsamında gerçekleştirecek projelere faaliyetlere plan, düzenleme, yürütme, denetleme yönlerinden destek olmak; ortak proje ve faaliyetlerin sonucu elde edilen bilimsel verilerin raporlanmasını, edit edilmesini ve yayına dönüşmesini sağlamak.

ç) Protokolün amaçları ve çalışma konuları kapsamında yürütülecek projelerde ve yapılacak işlerde sivil toplum kuruluşlarıyla, üniversitelerle, ilgili diğer özel ve resmi kurum ve kuruluşlarla işbirliğini güçlendirecek çalışmalar yapmak.

d) Protokolün amaçları ve çalışma konuları kapsamında kampüs arabulucuların yetiştirilmesi için, (yüz yüze, uzaktan ya da karma eğitim yöntemiyle) yürütülecek sertifika programlarının gerçekleşmesini sağlamak; bu bağlamda Vakıf ile işbirliği protokolü olan üniversitelerin ve ihtiyaç duyulması halinde diğer ilgili kurum ve kuruluşların desteğini/katılımını sağlamak.

e) Kampüs arabuluculuk eğitimleri sonucunda katılımcılara verilecek sertifikaların Bakanlık, Üniversite ve Vakıf eksenli düzenlenmesini ve katılımcılara ulaşımını sağlamak.

f) Kamu çalışanları ve öğrenciler için (şahsen edinilecek kitap ve materyaller hariç) ücretsiz seminer, konferans, çalıştay, sempozyum, kongre ve başarı belgesi verilecek sertifika programları düzenlemek; Bakanlık ve proje ortağı üniversitelerle yürütülecek "İnsan Hakları ve Kampüs Arabuluculuk Eğitimi" ve "İnsan Hakları ve Şiddetle Sivil Mücadele Formatörü Eğitimi" sertifika programları için katılımcılara, program eksenli ders kitabı ve diğer materyalleri temin etmek.

g) Protokol faaliyetleri ekseninde Bakanlık uzmanlarının da katılımıyla yeni projeler hazırlamak. Vakıf ve ortakları işbirliğinde yürütülen proje sonuçlarında, bilimsel rapor ve yayınlardan, planlanan projelerden Adalet Bakanlığı ilgili birimlerini yararlandırmak.

h) Protokolün amaçları ve çalışma konuları kapsamında gerçekleştirilecek proje faaliyetlerinin mali boyutu ile ilgili tüm sorumluluğu almak.

PROTOKOLÜN SÜRESİ

MADDE 6- Bu protokol imzalandığı tarihten başlamak üzere 5 yıl süre ile geçerlidir. Öngörülen süre bitiminde tarafların protokolün süresinin uzatılması yönünde anlaşmaları halinde protokol anlaşılan ya da değiştirilen hükümlerle birlikte aynı süre ile yenilenmiş sayılır.

PROTOKOLÜN FESHİ VE DEĞİŞİKLİK

MADDE 7-

- Taraflar biri, diğer tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle protokolün tek tarafı olarak feshini istemek hakkına sahiptir.
- Böyle bir fesih durumunda, protokol kapsamında olmak üzere önceden yazılı sözleşmeyle taahhüt altına alınan işler ve projeler kendi sözleşmeleri kapsamında değer bulacak ve fesihden etkilenmeyecektir.
- Taraflar, protokol süresi içinde, hizmetlerin daha iyi yürütülebilmesi amacıyla ihtiyaca göre protokolde değişiklik veya ek yapılmasını isteyebilirler.

ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

MADDE 8-

a) İş bu protokolün uygulanmasından doğacak uyuşmazlıklar, öncelikle arabuluculuk yoluyla çözülecektir. Arabuluculuk sürecinde görev alacak arabulucu ya da arabulucular, protokole göre tarafların ortak iradesi ile belirlenecektir. Uyuşmazlıkların dostane olarak çözülememesi ve yargıya intikali halinde ise, Ankara Merkez Mahkemeleri ve İcra Daireleri yetkilidir.

TARAFLAR VE TEBLİGAT ADRESLERİ

MADDE 9-

- Adalet Bakanlığı - 06659 Kızılay/Ankara
- Şiddetle Mücadele Vakfı - 1358 Sokak No:4/21 Öveçler, Çankaya- ANKARA

protokolün tarafları olup, adresleri protokol süresince yasal tebligat adresi olarak kabul edilir. Taraflar adres değişikliğini 30 gün içerisinde bildirmek zorundadır.

YÜRÜTME

MADDE 10- İş bu protokol hükümlerini, Adalet Bakanı ile Şiddetle Mücadele Vakfı Genel Başkanı birlikte yürütür.

YÜRÜRLÜK

MADDE 11- İş bu Protokol, 10 madde ve 4 sayfadan ibaret olup, imzalandığı tarihte yürürlüğe girer.

06 01 2022

TARAFLAR

Şiddetle Mücadele Vakfı adına

Adalet Bakanlığı adına

Prof. Dr. Yahya Mustafa KESKİN
Vakıf Müttevelli Heyeti Başkanı

Hakan ÖZTATAR
Hukuk İşleri Genel Müdürü

hegemvakfi.org.tr

danis.org.tr

insanihaklarakademisi.org.tr

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

On Birinci Kalkınma Planı ve

İnsan Hakları Eylem Planı gereği

Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı VE İçişleri Bakanlığı desteği ile yürütülen,

“İNSAN HAKLARI, ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELE VE SOSYAL ARABULUCULUK BİLİNCİNİ GÜÇLENDİRİCİ SAHA AKTÖRLERİ YETİŞTİRİLMESİ PROJESİ: 2021-30”

SERTİFİKA PROGRAMLARI 2024 YILI UYGULAMA YÖNERGESİ

1. BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1. Bu yönergenin amacı; “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi:2021-30” bağlamında yürütülen sertifika programlarının 2024 yılı dönemine ait uygulama usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2. Bu yönerge; Adalet Bakanlığı-Şiddetle Mücadele Vakfı ortaklığı, 27 Devlet Üniversitesi ve diğer paydaş kurumlar işbirliği ile yürütülen, “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi” kapsamında yer alan, “Yeminli Sosyal Arabuluculuk”, “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü”, “Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı”, “Aile Temelli Arabuluculuk” ve benzeri sertifika programları faaliyetleri ile ilgili yapılması gereken işleri tanımlar.

Dayanak

Madde 3. Bu yönerge; HEGEM Vakfı Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje Resmi açılış/tanıtım yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü, İnsani Haklar ve Sosyal Arabuluculuk Akademisi özel yönetmeliği, Anadolu Üniversitesi-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü, Vakıf Genel Kurulu/Proje Yönetim Kurulu’nun ilgili kararları ve paydaş kurum/kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolleri esas alınarak hazırlanmıştır.

TANIMLAR

Madde 4. Bu yönergede geçen;

- Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- Vakıf: Şiddetle Mücadele Vakfını,
- Akademi: İnsani Haklar ve Sosyal Arabuluculuk Akademisini,
- Üniversite: Ortak faaliyet yürütülen paydaş üniversiteyi, ifade eder.

2. BÖLÜM

Projenin Yasal Dayanakları

Madde 5. Projenin/yönergenin yasal dayanakları şunlardır;

- a. On birinci Kalkınma Planı (Madde: 762)
- b. İnsan Hakları Eylem Planı (Hedef 3.5)
- c. Adalet Bakanlığı Resmi Yazısı (10.11.2021 tarih ve E-60374460-45.02.70/32289 sayılı)
- d. Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- e. Millî Eğitim Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- f. HEGEM Vakfı paydaş Üniversiteler iş birliği protokolleri
- g. HEGEM Vakfı Anadolu Üniversitesi iş birliği protokolü
- h. HEGEM Vakfı paydaş kurum/kuruluşlar iş birliği protokolleri
- i. Vakıf Yönetim ve Genel Kurul kararları

Madde 6. Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı ve İnsan Hakları Eylem Planı gereği yürürlüğe konmuş olan, “**İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi: 2021-2030**” açılış programı Adalet Bakanlığı çağrısı ile, ilgili Bakanlık ve 32 Üniversite Rektörlük temsilcilerinin katılımıyla 18 Kasım 2021 tarihinde Ankara’da; Proje bölge toplantısı çok sektörlü katılımı Manisa Celal Bayar Üniversitesi ev sahipliğinde 23 Mayıs 2022 tarihinde Manisa’da; Proje sertifika program katılımcılarının yemin ve mezuniyet töreni 21 Haziran 2023 tarihinde Aydın Valiliği himayelerinde, Aydın ilinde; Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı’nın Genel Müdür düzeyinde temsil edildiği, tüm Bakanlıkların, Türkiye Baro Başkanlığının ve çok sayıda kurum/kuruluşun davetli bulunduğu/katıldığı, “Proje, Pilot Saha Çalışmalarının Değerlendirilmesi ve Cumhurbaşkanlığı On İkinci Kalkınma Planı için Öneriler Geliştirme Çalıştayı” Temmuz 2023 tarihinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Madde 7. Proje Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı ve paydaş kurumlar adına Vakıf Yönetim Kurulu kararları ile yürütülür.

Madde 8. Vakıf Yönetim Kurulu kararları doğrultusunda 2022 yılında seçilen pilot illerde proje temel faaliyetleri olarak, “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” ve “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü” sertifika programları açıldı ve 4.661 katılımcı mezun edildi.

3. BÖLÜM

Sertifika Programları; Usul ve Esaslar

Madde 9. Pilot çalışma dönemi başarı ile tamamlanan projenin, 2024 yılı programında ülke genelinde hayata geçirilmesine karar verilen sertifika programları şöyledir:

- A) Yeminli Sosyal Arabuluculuk
- B) Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü
- C) Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı
- D) Aile Temelli İleri Arabuluculuk
- E) Kampüs Arabuluculuğu
- F) Kentsel Arabuluculuk

Madde 10. Yeminli Sosyal Arabuluculuk Sertifika Programı (2024)

	DERSLER
1	BATI ÜLKELERİNDE SOSYAL ARABULUCULUK
2	KURAMDAN UYGULAMAYA SOSYAL ARABULUCULUK
3	ARABULUCULUĞUN FELSEFİ VE KÜLTÜREL TEMELLERİ
4	ÇATIŞMA VE UYUŞMAZLIK ANALİZİ
5	MÜZAKERENİN SOSYAL PSİKOLOJİSİ

- “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” temel eğitimi sertifika programı, Anadolu Üniversitesi ilan şartlarına ve Üniversite mevzuatına göre yürütülecektir.
- Programda her biri 20 kredi/ders saatlik beş ders bulunmaktadır. Sertifika program süresi 100 kredi/ders saatidir.
- Dersler asenkron usulle yürütülecek; katılımcıların ders izleme zorunluluğu olmayacaktır.
- Sertifika programlarıyla ilgili sınavlar online sistemle gerçekleşecek; sınavlar hakkında gerekli bilgilendirmeler en geç bir ay öncesinden ilgili siteler üzerinden yapılacaktır.

Madde 11. Yeminli Sosyal Arabuluculuk 2024 Sertifika Programı takvimi

- “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programı takvimi yetkilendirilmiş Üniversite tarafından ilan edilecektir.
- “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programı yeni dönemde (2024-2025) Anadolu Üniversitesi tarafından yürütülecektir.

Madde 12. Yeminli Sosyal Arabuluculuk Sertifika Programı kayıt şartları

- 2024 yılı 1. Dönem Yeminli Sosyal Arabuluculuk sertifika programına sadece kamu çalışanları katılabilecektir.
- Bakanlıklara ve ilgili diğer kurumlara sertifika programları ile ilgili resmi yazılar anılan dönemde Anadolu Üniversitesince yazılacak; ihtiyaç duyulması halinde “Proje Hizmet Birliği” içinde yer alan Üniversitelerde (Anadolu Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Türk-Alman Üniversitesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sinop Üniversitesi, Artuklu Üniversitesi, Dicle Üniversitesi ...) sürece dahil edileceklerdir.
- Sertifika programlarına kayıtlar** Anadolu Üniversitesi Sürekli Eğitim AU Merkezi üzerinden gerçekleşecek; program iş takvimi ve sınavlarla ilgili bilgiler, bu Merkez tarafından duyurulacaktır.
- Kamu çalışanları için, “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” 2024 yılı 1. Dönem sertifika programı materyal/katılım ücreti 2.200 TL’dir.
- “**Sertifika katılım payı**” olarak belirlenmiş olan 2.200 TL Şiddetle Mücadele Vakfı’nın **TR88 0006 4000 0014 1580 1149 89** IBAN numaralı hesabına yatırılacak; Üniversite tarafından istenen kayıt formu doldurularak programa başvurusu tamamlanacaktır.
- Katılımcılar**, sertifika programları bağlamında her yönden kayıt yaptırdıkları Anadolu Üniversitesi (ya da diğer) mevzuatına göre hareket edeceklerdir.

Madde 13. Yeminli Sosyal Arabuluculuk sertifikası uygulama usulleri şunlardır:

- a) “Yeminli Sosyal Arabuluculuk Sertifika Programı” yürütme, tasnif ve akredite yetkisi, yukarıda belirtilen, Dayanak (Madde: 3) ve Yasal Dayanaklar (Madde: 5) bağlamında olmak üzere Vakfa aittir.
- b) Projenin tüm mali sorumlulukları/giderleri, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı Protokolü belirlemelerine göre Vakfa aittir. Sertifika programları ile ilgili ders materyallerinin, ders anlatımlarının, sınav sorularının sorumlulukları ve telif hakları HEGEM Vakfı’na aittir.
- c) Tüm sertifika program katılımcıları, sertifika programları süresince kayıt yaptırdıkları ilgili üniversitenin mevzuatına tabi olacaklardır.
- d) Dersler ya da uygulama seminerleri asenkron online eğitim yoluyla sisteme yüklenecek (derslere canlı katılım zorunluluğu olmayacak) ve sınavlar online yapılacaktır.
- e) “Proje Hizmet Birliği” ekseninde materyal/ders/soru havuzu oluşturulacak; böylece ihtiyaca göre farklı üniversitelerle, farklı gruplara aynı sertifika programı eş zamanlı uygulanabilecektir.
- f) Sertifika programı bağlamında başarı/yetki belgeleri, Vakıf yönetimince yetkilendirilmiş protokol üniversiteleri üzerinden düzenlenecektir.
- g) Teorik aşamayı başarı ile geçen katılımcılar, organizasyonca kendilerinden istenen “yemin formu” belgelerini belirtilen şekilde Üniversiteye / Vakfa sunmakla yükümlüdürler.
- h) Sertifika programlarından mezun olmayı hak edenlere Bakanlık, Üniversite ve Vakıf onaylı “YEMİNLİ SOSYAL ARABULUCU BAŞARI BELGESİ” düzenlenecektir.
- i) “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” aktörü olmayı hak edenlerin akredite/tasnif aşamasına 2024 yılında ve Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ilgili protokol maddesine göre geçilecektir.
- j) İlgili oldukları sertifika programını (yeminli sosyal arabuluculuk ya da diğer) başarı ile bitiren katılımcıların “Yetki Belgesi” sahibi olduklarını gösterir resmileşmiş listeleri, Vakıf Yönetim Kurulu tarafından ilgili Valiliklere bildirilecektir.

Gençlerle Sosyal Arabuluculuk: Kampüs Arabuluculuğu

Madde 14. Yeminli Sosyal Arabuluculuk sertifika programının Üniversiteler ekseninde yürütülmesine “Gençlerle Sosyal Arabuluculuk” (Kampüs Arabuluculuğu) diyoruz. Bu program için de Madde 13’te belirtilen usul ve esaslar uygulanır.

Madde 15. “Gençlerle Sosyal Arabuluculuk” sertifika programına üniversite öğrencileri katılabilir. Ayrıca katılmaları Proje Yönetim Kurulu tarafından uygun bulunan gençler de bu programdan yararlanabilirler. (Özellikle Gençlik ve Spor Bakanlığı eksenli ve Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme programları eksenli katılımlar öngörülmektedir.

Madde 16. Öğrenciler/gençler için, “Sosyal Arabuluculuk” 2024 yılı 1. Dönem sertifika programı **materyal/katılım ücreti** 1.700 TL’dir. “Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü” ile ve “Anadolu Üniversitesi Okuyanları ve Mezunları Eğitim-Kültür Vakfı” ile yapılan iş birliği protokolleri gereği anılan Üniversite devam eden öğrencileri ve mezunları için “farklı katılım ücreti” uygulanabilir.

Madde 17. “Sertifika katılım payı” olarak belirlenmiş olan 1.700 TL ‘Şiddetle Mücadele Vakfı’nın **TR88 0006 4000 0014 1580 1149 89** IBAN numaralı hesabına yatırılacak; Üniversite tarafından istenen kayıt formu doldurularak programa başvurusu tamamlanacaktır.

Madde 18. Fiilen Üniversite öğrencisi olan gençler, sertifika programını başarı bitirmeleri ve mezuniyet belgesi edinmeleri halinde elde ettikleri yetki belgelerini mezuniyet sonrası da kullanabileceklerdir. Bu yetki kullanımı ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşların teşkilat yapıları içerisinde (özellikle 12. Kalkınma Planı, Yeni İnsan Hakları Eylem Planı belirlemelerine göre) olacaktır.

4. BÖLÜM

Madde 19. Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü Sertifika Programı 2024

	DERSLER
1	İNSAN HAKLARI OKULU OLARAK AİLE
2	SOSYOLOJİK AÇIDAN ŞİDDET VE ÖNLEME MODELLERİ
3	ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELEDE DİNİ/AHLAKİ DEĞERLER
4	21. YÜZYILDA GENÇLİK VE ŞİDDET
5	SOSYAL RİSKLER VE ÖNLEYİCİ SOSYAL POLİTİKALAR

- e) “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü” sertifika programı, Anadolu Üniversitesi ilan şartlarına ve Üniversite mevzuatına göre yürütülecektir.
- f) Sertifika program süreciyle ilgili sınav tarihleri, sınav usul ve esasları dahil kararlar Üniversite tarafından alınacak ve katılımcılara ilan edilecektir.

Madde 20. “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü” sertifika programı, 2024 takvimi

- c) “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü” sertifika programı iş takvimi Anadolu Üniversitesi Sürekli Eğitim AİU Merkezi Müdürlüğü tarafından açıklanacaktır.

Madde 21. Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü Program Süreci Şöyledir:

- a) Türkiye’de Nisan 2022 tarihinde pilot illerde, kamu çalışanlarına yönelik başlatılan “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü” sertifika programlarında başarılı olanların mezuniyet belgeleri 2023 tarihinde, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi **E-Devlet** sistemine yüklenmiştir.
- b) Kamu çalışanı “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü” yetki belgelerini edindikten sonra kendi kurumlarının teşkilat yapısı içerisinde ve buldukları illerde ve sosyal ortamlarda mezuniyetlerine esas olacak iş/işler görebileceklerdir.
- c) “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü” dahil olmak üzere, proje sertifika programlarını başarılı olarak bitiren katılımcıların ilgili akredite/tasnif aşamasına 2024 yılında geçilecek; Bu hususta Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ilgili protokol maddelerine ve Bakanlıkların On İkinci Kalkınma Planı üst belgesi tanımlarına göre çıkartacakları mevzuat ekseninde işlem yapılacaktır.
- d) 2024 yılı 1. Dönem “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü” sertifika programına sadece kamu çalışanları katılabilecektir.
- e) Bakanlıklara ve ilgili diğer kurumlara sertifika programları ile ilgili resmi yazılar “Proje Hizmet Birliği” içinde yer alan Üniversitelerde (Anadolu Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Türk-Alman Üniversitesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sinop Üniversitesi, Artuklu Üniversitesi, Dicle Üniversitesi ...) yazılacaktır.
- f) Sertifika program kayıtları, ders izleme, sınav, belgelendirme süreci “Proje Hizmet Birliği” içinde yer alan üniversiteler üzerinden gerçekleşecektir.
- g) Kamu çalışanları için, “Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü” 2024 yılı 1. Dönem sertifika programı katılım ücreti 1,700 TL’dir.
- h) “Sertifika katılım payı” olarak belirlenmiş olan 1.700 TL Şiddetle Mücadele Vakfı’nın **TR72 0013 4000 0112 3027 4000 01** IBAN numaralı hesabına yatırılacak; Üniversite tarafından istenen kayıt formu doldurularak programa başvurusu tamamlanacaktır.
- i) Katılımcılar kayıt yaptırdıkları (öğrencisi oldukları) Anadolu Üniversitesi (ya da diğer Üniversite) mevzuatına göre hareket edeceklerdir.

Madde 22. Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı Sertifika Program Süreci Şöyledir:

- a) Proje eksenli sertifika programlarından herhangi birini başarı ile bitiren katılımcılar “Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı” Sertifika Programına başvurabilirler.
- b) “Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı” sertifika programı yetki belgesi HEGEM Vakfı-Protokol Üniversiteleri iş birliğiyle verilecektir.
- c) “Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı” sertifika programı başvuruları 2024 yılı Ocak ayında başlayacak; ilgili siteler üzerinden konu bağlamında bilgilendirmelerde bulunulacaktır.

5. BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Madde 23. Proje kapsamında 2024 yılında ve sonrasında yürürlüğe konacak Aile Temelli Arabuluculuk, Kentsel Arabuluculuk, Kampüs Arabuluculuğu sertifika programları usul ve esaslarını içeren yönergeler daha sonra ilan edilecektir.

Madde 24. “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi 2021-2030 Projesi” HEGEM Vakfı tarafından yönetilecek; proje saha çalışmaları Vakıf Yönetim Kurulu kararlarına bağlı olarak ilgili kurullar ve komisyonlar marifetiyle yürütülecektir.

Madde 25. Oluşturulması planlanan kurullar şöyledir:

- a) Proje Danışma Üst Kurulu: Bu kurulda adalet Bakanlığı tarafından projeye resmi katılım yazısı yazılmış olan 7 Bakanlıktan görevlendirilecek olan birer temsilci katılacaktır.
- b) Proje Yürütme Üst Kurulu: Bu kurulda Proje Yönetim Kurulunca belirlenecek olan 7 genel koordinatör ve 7 bölge koordinatörü yer alacaktır.
- c) Proje Bilim/Eğitim Kurulu: Bu kurul farklı sertifika programları için kurulmuş bulunan eğitim komisyon temsilcileri ve Vakıf Bilim Üst Kurulu Başkanı katılımıyla oluşacaktır.

Madde 26. Proje sürecinde ihtiyaca göre ve Vakıf Yönetim Kurulu kararıyla bu kurullarda değişiklik yapılabilecek; yeni kurullar/komisyonlar ya da hizmet yapıları oluşturulabilecektir.

Madde 27. Sertifika program katılımcılarının kayıt işlemlerinin yapılması, seminer/ders videolarının sistemlerine yüklemesi, başarı sınavlarının yapılması-sonuçların paylaşılması, sertifika alma hakkı elde edenlerin yetki belgelerinin düzenlenmesi ve paylaşılması Anadolu Üniversitesi (ya da yetkilendirilmiş ilgili Üniversite) tarafından gerçekleştirilecektir.

Madde 28. Bu yönergede açık olmayan ya da yetersiz kalan konular için Vakıf Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje açılış resmi yazısı, HEGEM-Bakanlık, HEGEM-Diğer paydaş kurumlarla yapılan protokol hükümlerine ve yetkili Üniversite mevzuatına başvurulur.

Madde 29. “İnsan Hakları ve Şiddetle Sivil Mücadele Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi” faaliyetleri için yol haritası özelliği taşıyacak iş bu “Sertifika Programları Uygulama Yönergesi” Vakıf Yönetim Kurulu tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

Madde 30. Proje bağlamında yürütülecek olan 2024-2025 Dönemi Sertifika Programları için “Proje Yönetim Kurulu” kararıyla, genel koordinatör üniversite olarak **Anadolu Üniversitesi** yetkilidir. Süreç içerisinde ve ihtiyaca göre hizmet havuzunda yer alan diğer üniversitelerden, “Genel Koordinatör Üniversite; “Yurtdışı Koordinatör Üniversite, “Bölge Koordinatör Üniversite”, “İl Koordinatör Üniversite” özelliğinde olmak üzere yararlanılabilecektir.

Madde 31. Yönerge hükümleri, Vakıf Genel Başkanı tarafından yürütülür.

Madde 32. İş bu Yönerge, Vakıf Yönetim Kurulu Başkanlığı tasdikli olarak 23 10 2023 tarihi itibarı ile yürürlüğe girer.

Madde 33. İş bu yönerge 6 sahife ve 33 maddeden ibarettir.

(ASLI ONAYLIDIR.)